

Izhaja dvakrat na teden v štirih izdanih, in sicer: vsakotek in petek, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 6. uri popoldne, in stane z „Gospodarskim Listom“ in s tako drugo uredniško izredno prilogo vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto gld. 6—
pol leta 3—
četrt leta 1-50
Posamične številke stanejo 6 kr.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ trikrat mesečno in stane vse leto gld. 1-20.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nemški ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbrica.

SOČA

(Večerno izdanje).

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Slovenščina in uradništvo.

Tolikrat in tolikrat že smo tožili na vodnem mestu, ali pa v dopisih in vestih o tem, kako prezirajo slovenščino po raznih c. kr. uradih, med temi tudi po uradih druge vrste. Kljub temu seveda je ostalo vse pri starem, in današnji dan slovenščina se ni na tam onega mesta, katere je pripada. Marsikdo bi bil mislil, da naša izvajanja so pretirana, ali da so resnična, to prita nam dopis, kateri prihaja iz našega stopnega, dopis, ki je iz peresa meza, slovenščina v ozki dotiki z omenjenimi uradi. Kvo pa:

„Že večkrat sem čital po naših in drugih časopisih, kako je ta ali oni tožil, da prezirajo slovenščino po raznih uradih!“

No, to je precej umljivo in naravno, ker po naših krajih so nameščeni večinoma le italijanski uradniki, tu pa tam kakšen Nemec — le Slovencev je prav malo!

Kako znajo ti uradniki slovenski, vemo najbolje mi, ki imamo z njimi opravila dan na dan! Če spregovorijo kolo ali tih po slovensko besedo — in to je prav malo, ki se toliko upajo — tedaj nas je sram, ko slišimo, kako urevajo našo lepo slovenščino!

Vse oblasti, katere nam pošljajo takšne uradnike — poslušaj, kar se to ne-uristov — se bode malo bopajo, ali so ti sposobni za mesta, in ali poznajo jezik ljudstva, med kateri jih pošljejo.

Na Primorskem je predpisano uradnikom, kateri hodijo dobiti kakšno mesto, znanje treh jezikov, namreč nemškega, italijanskega in slovenskega, oziroma hrvaškega.

A na koga se ti predpis? O, ko je treba namestiti kakšnega Slovenca, oziroma Hrvata, tedaj se drže strogo po predpisih — to je nemške in italijanske, oziroma hrvaške, da bi znal slovenski, oziroma hrvaški končati, se ves in bolje, nego materinsko! V tem smislu se ravna tudi pri slovenskih Slovenceh, oziroma Hrvatih, resnično obravnavajo na vse strani — in celo, ko ne morejo najti pri njem nobenega nedu-

statka več, tedaj mu podelijo — tam doli v Istri kje kakšno mestice — kjer lahko premišluje o dobrohotnosti in ravnoopravnosti osrednje vlade in njej podvrženih višjih oblastnih. Tam tudi lahko porabi svoje zmožnosti v podporo svojim manj zmožnim in lenim italijanskim kolegom, kateri se navadno mnogo rajši pečajo z italijansko politiko, nego z uradnimi deli!

Kako vse drugače ravna omenjene oblasti z italijanskimi, oziroma nemškimi uradniki! Prejšnji predpisi in pravila so navadno v tem slučaju pozabljena. K večjemu se kdo omeni v svoji prošnji, da „zna slovenski, oziroma hrvaški“. (Koliko pozna te jezike v istini, za to se seveda ne brigajo). Dovolj jim je za Nemca, da zna nemški, in za Italijana, da zna italijanski. V teh jezikih jih tudi priksnuje izprasujejo seveda z največjo dobrohotnostjo in obzirnostjo. (Dejstvo je, da če ne zna kak Italijan odgovoriti na dana vprašanja v nemškem jeziku, zadostuje, ako odgovarja na tistav italijanski ali Polon). Potem pa pošljejo takšne uradnike poslati med slovensko ljudstvo! Kakšno ironija!

Da, te vrste oblasti so nam Slovencom in Hrvatom zelo nepravilne! Čemu se ne ozirajo na odnose in potrebe posameznih krajev, čemu ne gledajo, da bi znali uradniki resnično jezik ljudstva, med kateri jih pošljejo? Da, čemu, čemu?!

O, pri gledajo dolgo na to, ko namestijo uradnike po Furlaniji, ali po drugih bolj italijanskih krajih in mestih! Tja pošljejo gotovo vedno le take uradnike, ki ne znajo popolnoma dobro italijanski, naj tudi že slednji Italijani ali Slovenci!

Ej, za lasko ljudstvo znajo izborni skrbeti, da se mu ne godi krivica — za Slovence je pa vse dobro! „Plaši in muči!“ je rekel nekdaj neki uradnik. Takih besed se mu pa ni treba bati izgovoriti proti pohlevnemu slovenskemu ljudstvu, saj so bile vedno tudi v te oblasti in osrednja vlada takih mislij in takega dela...

Toda kaj je bilo to, tega nobeden teh učenjakov ni mogel pojasniti, a v globeli svojega srca je družil to prikazen s smrtjo Nazarencu, in čimdalje več strah se je polasteval onih mož, za katere priroda ni imela nikakih tajnostij.

Stoje nekoliko oddaljeno, so pazili na vsako besedo Krizanega, lovili z usedom vsak njegov vzdihljaj.

„Ha!“ so sepetali med seboj, „ko bi ta Mesija zares bil to, kakor je rekel?“ In tudi oni so pričakovali čudeža.

A ves ta čas ni Ben-Hur niti za trenutek omahoval v tej novi veri, ki se je zibala vanj z besedami napovedi drugega, boljega življenja. V njegovem srcu je zavladal doslej nepoznan mir.

Simonides je strmeč gledal na skrivajoče se sonce, kakor bi je hotel vprašati, kam je delo svoj blesk.

Ester se je stiskala k njemu.

„Ne boj se!“ jej je prigovarjal, „stoj in glej! Zamoreš preživeti dvakratno število mojih let, toda ničesa podobnega ne boš videla. Čakajva konec.“

Ko je napočila četrta ura, je nekoliko ljudej — izvrški iz votlin in grobov — stopilo k križu ter klicalo:

„To je novi kralj židovski!“

Drugi pa:

No, krivi smo na tem tudi sami mi, ker se vse premalo brigamo za uradno osobje, kdor in kateri so nameščeni pri tem ali onem uradu — in ali so sposobni ter poznajo dobro naš jezik. Naši nasprotniki — tukaj posebno Italijani — razumejo to mnogo bolje. Kakor hitro je izpraznjeno namreč kakšno uradniško mesto — in o tem navadno hitro zvedo — tedaj se že oglašijo po časopisih in po drugih izdatih potih, če: Ve oblasti, glejte dobro, koga nastavite na izpraznjeno mesto! In vsikdar se jim posreči, da spravijo svoje ljudi ne samo po laskih krajih in na boljše mesta, marveč tudi jednega ali drugega svojih benjamincev — če tudi mnogokrat popolnoma nezmožnega in nevednega slovenskega jezika — v naše kraje, kjer ni niti edne italijanske stranke! Lahko vladajo potem po naših uradih one gorostasne razmere, in se gode dan na dan takšni zalostni prizori in preziranja našega jezika, o katerih tolikokrat čitamo po slovenskih časopisih — toda žalibog vedno prepozno! Namreč čisto se je potem, ko so uradniška mesta že zasedena in ni več pomoči.

Po vzgledu Italijanov bi se morali tudi mi ravnati in zahtevati neodmorno jednake pravice po uradnih.

Vse slovenski narod, v prvi vrsti pa časopisi ter predstojniki in voditelji naroda, bi morali zahtevati od naših uradnikov popolno znanje slovenskega jezika in ob vsaki priliki, ko se ima popolniti kakšno izpraznjeno uradniško mesto, kolikor mogoče skrbeti, da se namesti (posebno po naših krajih) slovenski uradnik — in če že ni Slovenca na razpolago ter mora priti prosilec kakšne druge narodnosti, da gotovo zna popolnoma slovenski! V tem oziru je najslabši pri finančnih uradih, osobito pa pri davkarjih.

To je samo ob sebi umljivo, da bi morali pri teh uradih nastavljeni uradniki — vsaj na Slovenskem, popolnoma poznati slovenski jezik, ker imajo vedno mnogo opraviti s strankami.

Se posebno bi se smele zahtevati to od prvih dveh uradnikov, od daykarja in preglednika, ker imata vrhu tega še precej dopisovati z občinskimi in drugimi uradi v

„Pozdravljen bodi kralj židovski! Klanjamo se!“

On pa je molčal in ni odprl Svojih ust. „Ako si kralj židovski, ali Sin božji, stopi s križa!“

Takrat je jeden izmed zločincev, ki sta z njim vred visela, stokajoč od bolečin, zaklical nanj:

„Da, če si ti Kristus, pomagaj sebi in nama!“

Množica spodaj se je smejala ter se rogala.

A s križa ni bilo odgovora.

Takrat se oglaš drugi zločinec ter reče prvemu:

„Ali se ti ne bojiš Boga? Midva po pravici trpiva, ker sva s svojimi deli zaslužila to kazen, Ta pa ni nič hudega storil.“

Oni, ki so to slišali, so se močno čudili tem tolavajevim besedam. Ta pa se obrne k Nazarencu:

„Gospod!“ zakliče, „spomni se me, kadar prideš v Svoje kraljestvo!“

Simonides strepeta pri teh besedah.

... „kadar prideš v svoje kraljestvo.“

Vse njegove sanje so se vrtele okolo onega kraljestva. V njem je tičal klobčič nikdar doslej še ne dognanih poizvedb in dolgih razprav med njim in Baltazarjem.

„Ali si čul?“ ga vpraša Ben-Hur, „kraljestvo Nazarencu ne more biti od tega sveta.“

Uredništvo in odpravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v II. nadst. zdej. — Urednik sprejme stranke vsak dan od 11. do 12. ure popoldne.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu. Neplačanih pism ne sprejme ne uredništvo ne upravnistvo.

Oglasi in poslastic

se računajo po petih tistih, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obseznih 5- do 6- pol ter stane vsletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. peti-vrstice.

tem jeziku! Od teh dveh uradnikov bi se torej že lahko zahtevalo znanje slovenščine. A koliko jih je, o katerih bi se lahko reklo, da znajo pravilno slovensko pisati? Rečem, da razven Slovencev, nobeden drugi! Zato pa se ni čuditi, da pri davkarjih, kjer bi se morala najbolj upoštevati enakopravnost, se godi baš nasprotno!

Slišimo, da je ali da bode v kratkem pri teh uradih izpraznjenih več pregledniških in davkarskih mest — in sicer večinoma po slovenskih krajih! Sedaj je torej prilika. Oglasite se i vi uplivni slovenski možje na pristojnih mestih, naj previdno in pravično razdelé in popolnijo ta mesta.

Slovenske uradnike naj nam pošljejo, ako ne znajo in se neodejo učiti Italijani in Nemci slovenskega jezika! Saj je bajje prav sedaj pri davkarjih precejšnje število mladih in izbornih slovenskih uradnikov, ki so gotovo bolj sposobni za ta mesta — nego njih mogoče veliko starejši italijanski kolegi!

Višje oblasti se ne morejo torej več izgovarjati, da nimajo na razpolaganje slovenskih uradnikov.

Te tedaj zahtevajte — pa zahtevajte vsikdar za časa, ker „potoči zvoniti“ nič ne pomaga.

Prav hvaležni smo g. dopisniku, da se je potrudil sestaviti tak članek, iz katerega se jasno vidi, koliko je treba še storiti po raznih c. kr. uradih, da pride slovenščina do svojega pravega upoštevanja. Naše v to poklicane možje pa prosimo, uplivati na pristojnih mestih, da se bodo slovenski uradniki upoštevali jednako z italijanskimi in nemškimi, in to še tim bolj, ker slovanski uradniki imajo po navadi najboljšo kvalifikacijo za uradne posle, združeno z vsem potrebnim jezikovnim znanjem! Zato jim gre tudi prednost pred drugimi!

Personalno vprašanje v naših pokrajinah je potreba rešiti tako, da se potrudimo z vso silo, spraviti v urade sposobne slovanske uradnike, ker benjaminstva v prilog Italijanom v tem pogledu mora biti enkrat konec!

Ta tukaj-le priča, da božji Sin gro vanje sedaj, kakor sem to sam samo videl v svoji prikazni.“

„Tiho!“ zakliče Simonides tako zapovedujoče, kakor doslej še ni bil navajen govoriti z Judo. „Tiho! nemara da Nazarenc odgovor!“

Zares, ko je to izrekel, se je dal s križa slišati tih, toda razločen glas Kristusov: „Resnično ti povem, še danes boš z menoj v Raju.“

Te besede so že utihnile, toda Simonides je še poslušal, poslušal njih odmev v svoji duši.

„O Gospod!“ zakliče, plakajoč kakor dete. „Gospod, bodi pohvaljen! Razpršil si v meni temo. Sedaj vidim z očmi prave vere.“

Zvesti sluga je sprejel naposled svoje plačilo.

Ne dvigne se več polomljeno njegovo telo, niti se ne zloži spomini prebitega trpljenja, ne vrnejo se lela bridkosti, toda sedaj je vedel, da se za grobota zbudi k novemu življenju, ki je čakalo nanj od trenutka, ko se je bil rodil, in da vse na svetu mine, samo ono ne mine nikdar. A to življenje bo preblašeno. Tam najde kraljestvo, o katerem je sanjal, ter zagleda kralja, prekašajočega z bleskom in močjo vse poze-

BEN-HUR.

Roman iz časov Kristusovih.

ANGLEŠKI SPISAL LUDVIG WALLACE

Prevaj. Podravski

(Drugi zvezek).

(Dolga.)

OSMA KNJIGA.

Celo rimska straža, ki je še pred nedavnimi vadijala za Njgovo vsakdanjo slikano sliko, je izgubila svojo prezirajočo malomarnost ter zrla več na tega jedinca. Mučenika, nego na tiste onih, ki so sli nismo. Sama ne vede čemu, je pričakovala nemavdnega znamenja.

Najbolj čudno pa je bilo obnašanje velikega duhovna in njegovega spremstva, to je onih, ki so bili slišali Nazarencu minulo noč ter ga obsodili v samotno smrt.

Ko je nastala tema, jih je prevzel čuden strah, dasiravno so to bili učeni možje, katerim niso bili neznani vzroki prirodnih prikaznij, ki so s strahom napolnjevale prostake.

Brž, ko je svitloba dneva jela slabeti, so se zgrnili v gosto tolpo poleg višjega duhovna.

„Mesec je v ščipu“, so dejali, „torej to ne more biti solneni mrak.“

Domače in razne novice.

Dolžniki imajo danes na pasici zaznamovano z rdečim svinčnikom dolžno svoto do konca l. 1898. Vsakdo naj pregleda, ako ni kake pomote. Kdor prihodnje lista več ne dobi, naj vé, da ga mu nisimo poslali. Ako pa na pasici označenega zneska ne dobimo v najkrajšem času, ga izterjamo drugačnim potom. Na tak način pridemo do reda. Brez zamere!

„Kazipota“ — elegantno vezanega — imamo se kakih 50 iztisov. Kdor ga še želi, naj se oglasi. Cena iztisu 1 gld.

„Adriatische Post“. — V torek je prišel v našo tiskarno neki Italijan iz premožne goriske hiše. Naročil se je na „A. P.“ in plačal mesto 2 celih 5 gld., češ: čas je bil, da smo dobili tak list v Gorici, ki odpre oči marsikateremu slepcu. — Ta zanimivi slučaj bodi v vspeh budilo Slovence, ki bi lahko kaj storili za razširjenje tega lista.....

Ni irredente. — V nedeljo ob 3. zjutraj je prišla v gorisko kavarno „Europa“ na Travniku neka večja družba; očitno je bila prej na kaki zabavi, in vsakdo je tej družbi je bil očiten z — italijansko kokardo. Kakó „lušno“ je moralo biti šele na veselici? Seveda — same „otročarije“.

Kavarne v Gorici in tudi drugod se branijo „Adriatische Post“ na vse sile. Očitno so tu vmes naši ljubeznivi lahonski bratci, ki se bojé, da bi ta list čitalo čim več ljudi. — Naši rojaki pa — kolikor vidimo — nimajo toliko srenosti, da bi „A. P.“ zahtevali po kavarnah. — Kdor želi dobro naši stvari, za katero se borimo, naj zahteva list po kavarnah in gostilnah, če tudi ga čita morda doma ali drugod.

Kakó se „slovanijo“ naše sodnje. — Na c. kr. okrožni sodnji imamo se vedno preiskovalnega sodnika — g. sod. tajnika Musina. Ta gospod nikakor ne uživa niti v pravnih krogih posebnega ugleda, nam Slovence je pa tudi radi jezikovne nesposobnosti v pravo nadlogo, katere nas nočejo rešiti merodajni čimtelji! Dasi službuje v Gorici in ima vedno posla s Slovenci, je vendar še dandanes do cela nesposoben, da bi uradoval v slovenskem jeziku. Ali se noče ali ne more naučiti toliko slovenščine, kolikor treba? Jedno in drugo je žalostno nad vse mere! Vprašamo: Kdaj bo konec takim razmeram na sodnih in v Gorici? Koliko časa se bodo merodajni čimtelji računali na potrpljenje slovenskega prebivalstva? Od svoje strani moremo le zagotoviti, da naše ljudstvo že prekipeva nejevolje!

C. kr. pretura v Gorici. — Kako opravičen je bil naš sestavek pod tem zaglavjem, govoreč o smrdu in vlažnosti v jetnišnici pri sv. Anto — kaže nam ta slučaj. Pred 14. dnevi — na preturi zaprt neki Solkanec; imel je prestat 24 ur zapora. Radi smrdu ni mogel zaticati ožesa in padel je v nezavest, da so ga morali odnesti iz celice na dvorišče. Prišel je dr. Luzzatto ter konstatoval, da ga ni mogoče obdržati dalje v ječi. Morali so ga odpeljati v Solkan; tako mu je bilo slabo, da niti peš ni mogel iti domú.

Kdaj penehajo take azijske razmere na preturi? Ali res ni ljudi, ki bi bili poklicani tu poseči vmes v zdravstvenem pogledu ter odpraviti tako kričeče nedostatke?

Dopolnilna volitev v deželni zbor na mesto odstopivšega grafa Franca Coroninija bo 27. t. m. v mestni hiši goriski. — S tem je pobit tisti vsevedni dopisnik „Narodov“, ki je zatrjeval, da se delajo že priprave za splošne volitve, — in sicer takó, da bi se dovršile s pomočjo duhovščine

meljske vladarje. A mir in sreča sta zavladali v pohabljenčevi duši.

Toda med rabini in duhovni so napravile besede Kristusove veliko zmešnjavo. Ker je hodil po deželi, nazivajoč se Mesijo, za to so mu prisodili umreti na križu, a On pa na tem križu v navzočnosti zbranega ljudstva, namesto odreči se onega naslova, ga še potrdi ter kot Sin božji obljubljuje razkojniku sveti raj.

Prestrašili so se svojega ravnarja.

Dihanje Nazarenca je postalo težje, vzdihljaji globoki, pretrgani.

Tri ure je komaj visel na križu, a že je umiral.

Ta vest je šla od ust do ust, tako da jo je izvedel v tolpi poslednji človek.

Takrat je vse umolknilo. Utišnil je tudi veter.

Težka megla je kakor s poljubom ovi-jala prostor kazni. Bilo je temno in tiho. Težavno je bilo zares verjeti, da to golo goro in križ obkoljuje tri milijone ljudi, ki so strmé čakali tega, kar se je šlo moglo zgoditi.

Nakrat pa se v temi, nad mnogoglavno hidro oglasi žalostni stok in besede velikih bolečin in tožbe:

„Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“

(Dalje pride).

proti učiteljstvu. Vsi poučeni krogi so vedeli, da ne bo splošnih volitev, zagledali se tudi niso pripravljali na nje. Ali — treba razburjati učiteljstvo s takimi racami! Komu v škodo?!

V Gorici govoré, da bo kandidoval dr. Graziadio Luzzatto. Ker mu je pa baje jako na poti — židovsko veroizpovedanje, pravi, da se dá — krstiti. To bo vesela sv. mati katoliška cerkev, ako dobi v svoje okrilje takó proslulega novega sina!

Nova pesem proti Slovincem. — Kakor smo že povedali, je dobila v „Gin-nastiki“ prvo nagrado neka pesmica, ki grdi Slovence in zatrjuje, da je v Gorici vse italijansko, Slovence pa podi v hribe. — To pesmico je uglasbil in dobil prvo nagrado — sin znanega odvetnika dr. Vincija, ki pa pridno vabi Slovence iz hribov (posebno Kanalskih) v Gorico, da jih malo pomolze. Oče jih torej vabi — „paga selaf!“ — sin jih pa podi nazaj v hribe. Zakaj pa ta nadepolni sinko ne stoji s palico pred pisarno svojega očeta, da bi odganjal tiste neumne „šcave“, ki se drznejo onečasčevati s svojo navzočnostjo „italijan-stvo“ Vincijeve rodbine? — Dela bi imel precej, ker naši ljudje so res še vedno takó nespametni, da redé — gade na prsih.

Tudi žida Rajmunda Luzzatta nadleguje vsak dan naši ljudje, dasi ima koncipijenta, ki je bil zaprt radi izgredev proti Slovincem!

Kdaj bodo naši ljudje pametni?

„Sentinella“ propoveduje revolucijo. — Včerajšnja „Sentinella“ (— ali je bila zaplenjena, ne vemo! —) je priobčila uvodni članek, ki naravnost pozivlje vse Italijane na boj s smodnikom in „kartuči“. Strašno je „korajzari!“ Revica! Ali ne vé, da vsi lahonski nabrusijo peté že pred — mokrimi čunji Slovencev, katerim ne bo treba kupovati drugega smodnika in „kartuče“.

Le pustite, naj kričijo, Naj razsajajo, norijo!

Lahonske skovanke. — „Corriere“ je tudi začel rabiti Cesiano za Sezana, Comi-iano za Komen. — Zakaj ne tudi Monticella za Gorico?!

Novočenje. — V Kanalu 3. in 4. marca. V Ajdovščini 6. in 7. marca. — V Gorici bo za okolico 8., 9., 10., 11. in 13. marca; za mesto 14. in 15. marca. — V Korminu 16. in 17. marca. — V Gradiscu 18. marca. — V Komnu 20. in 21. marca. — V Sezani 22. in 24. marca. — V Trzinu 19. in 11. marca. — V Cerknem 22. aprila. — V Tolminu 24. in 26. aprila. — V Belcu 28. aprila.

Slovenski otroški vrtec pod Kosta-njevlevo je spodbil Italijanom. Najraje bi ga kar odpravili, ali to ne gre takó hitro, kakor želé. Da pa vendar dajajo odduska svoji „vzvišeni“ ogorčenosti nad slovenskim otroškim vrtem, pljuvajo prav pridno na okna. To traja že par mesecev; ali kljub temu se ni moglo priti na sled onim barabam. Pred par dnevi pa je postrežnica zalotila „ednega, ki je posebno močno pljuval (pljunil je nekoč kar 17 krat po vrsti). Tega „moža“ naznanijo redarstvu; potem menda redarstvo poskrbi, da bo opruščena postrež-nica brisali z oken ostudna znamenja „avite culture“!

Iz dijaških krogov. — Bliskovito se je raznesla v torek zjutraj med goriskimi gimnazijci vest, da je umrl v Tolminu naš součenec, osmošolec Fran Jež. Vsi smo občutili globoko žalost, toda presenečeni nismo bili, saj je že odnesel iz Gorice, ko je odšel pred malo časom domov, znake najtjše morilke človeške. Pokojnik je bil pri svojih tovarish jako priljubljen in je bil v visoki časti, ker je bil odkritosrčen značaj, nesebičen, ljub, prijazen družabnik. Zato se nas je podalo l. m. pod vodstvom gospodov profesorjev Santela in Kragelja okoli petdeset gimnazijcev v Tolmin, da pozdravimo še jedenkrat umrlega brata, da mu položimo na grob vence, da se poslovimo od njega, da mu zakličemo: „Na svidenje!“ Slabo je bilo vreme, dež je bil, toda to nas ni držalo doma.

Ob 3½ se je zbrala tolminska inteligenca in drugo občinstvo pred pokojnikovim domom. Gimnazijski pevski zbor mu je zapel krasno pesnico, potem se je podal sprevod, ki je bil lep, kar malokak v Tolminu, na pokopališče.

Po posvečenju smo mu zapeli v slovo staro, krasno pesem: „Jamica liha, kotiček miru“; marsikateremu tovarisu so stopile solze v oči, ker si je moralo poiskati to upolno, mlado življenje tako zgodaj, v najlepših letih, najkrajšem času, tam „kotiček miru“.

„Lahka ti bodi zemlja, sladko spavaj“ smo mu voščili, ko smo se morali ločiti od njegovega groba. Dijak.

Kupčijska in obrtniška zbornica v Gorici je zborovala dne 21. pr. m. V pred-sedništvu so bili izvoljeni: Erg. bar. Ritter, Lod. Mighetti in Gius. Venuti, v odbor pa: Ern. Holzer, Gius. Mulitsch, Gius. Paternelli, Gius. Venuti in upraviteljem blagajne Sam. Jona. Torej ostane zbornica še nadalje v čisto italijanski rokah.

To je posledica nenaravne sestave te skupščine, katere volilni red izključuje večino trgovcev iz obrtnikov v deželi od volilne pravice ter izročuje zbornico konsorteriji, ki izvršuje svoje posle le pristransko, ker pozna samo Furlanijo in Gorico, med tem, ko večji del dežele nima ničesa od nje.

V mnogih okrajih sta število obrtnikov in trgovcev, ki nimajo volilne pravice, in njih davek veliko večji od števila in davka onih, ki imajo to pravico! Obširneje je volilno postopanje opisano v interpelaciji posl. Alfreda grofa Coroninija iz meseca decembra, katere smo pri obšli v 100. štev. lanskega leta.

Ben-Hur. — Čujmo, kaj piše „Nada“, hrvaški ilustrovani list v Sarajevu o tem znamenitem romanu, katere je preveden tudi na hrvaški jezik:

„Prav sedaj je izšlo ono znamenito delo slavnega pisatelja, diplomata in generala severno-ameriske zavezne vojske. V kratkem času se je razširilo to delo povsodi po izobraženem svetu; v Nemcih se je tiskalo že v 22 izdajah, in prevedeno je tudi na turški, švedski, francoski in italijanski jezik. Za svoj pripovedni talent je dobil pisatelj častno meščanstvo v Jeruzalemu in častno stražno nizama, dokler je potoval po Palestini.

To delo je najnežnje in najugodnejše čtivo za mlada srca; to je čtivo, katero čita vsakdo s plemenitim čustvi.“

Ta roman zaključimo prav v kratkem v „Soči“; na to izide takoj v posebni knjigi, kakor smo že naznanili. Kakor povsodi, je vzbudil ta roman splošno zanimanje tudi pri naših čitateljih; roman je pa tudi res tako izvrstno delo, da je vredno vseobčnega upoštevanja.

Čudni slučaji bolezni in smrti. — Na Pečinih je zbolelo in umrlo v kratkem času 5 oseb, 4 moški in 1 ženska. Prej so bili zdravi vsi, ali ko so zboleli, ni nobeden od njih živel več kot 4 dni. Stirje so bili sicer že v precej visoki starosti, le eden je bil mlad. Ker so bili pa se vsi čvrsti, bi bili lahko živeli še nekaj let. Čudno pa je vsekako, da jih je smrt pobrala tako naglo kar po vrsti! N. p. v. m.!

Zahvala. — Vsem blagim dobrotnikom, ki so ob bolezni in smrti nepozabnega naša sina Franca Ježa, osmošolca, delili z menoj sočutje in gnutne dobrote, posebno pa za mnogobrojno število vencev in mnogobrojno udeležbo pri pogrebu in za gnutno petje-gg sedmo in osmošolcev ter domačemu mnogo brojnemu ljudstvu, č. duhovščini, gg. profesorjem, gg. uradnikom i. t. d., vsem izreka srčno in iskreno zahvalo zahajajo

mati vdova Antonija Jež.

V Tolminu, dne 1. februarja 1898.

Radodarni doneski.

Za „Solski dom“:

Koršič in drugovi, prva mizarska tovarna v Solkanu, pri posvetovanju zložili v gostilni Marušičevi gld. 808. — N. N. pri Modrijanu v Tolminu po venčku planinskega društva med Sočani in Dolinci gld. 5.

Zamorec „Goriške tiskarne“ gld. 270, kateremu je dodal Skočer Ivan iz Staregasela st. 62 se 1 gld. — Zamorec pri gosp. Zupanu v Sovodnjah gld. 352. — Skupaj gld. 2030.

Društvene vesti.

Telovadno društvo „Goriški Sokol“ priredi v nedeljo 5. februarja l. 1899. ob 8½ uri zvečer veselico po tem-le vsporodu: 1. Tamburaski zbor: „Sokolska korčnica“, vglasbil Knobloch, za tamb. E. Šira. — 2. Moški zbor: „Golniku“ vglasbil Hr. Volarič. — 3. Tamburaski zbor: „Vence českih nar. pesni“, vgl. V. G. Brož. — 4. Moški zbor: „Nos“, saljivi zbor, vglasbil Hr. Volarič. — 5. Tamburaski zbor: „Valček“ Na valovih jadranskega morja, vglasbil V. G. Brož. — 6. Moški zbor: „Slovenska pesem“, vglasbil dr. B. Ipavec. — 7. Vesela igra: „Utra“, spisal F. Šamberk. — Plesna zabava. Ustop-nina: 20 kr. za osebo; sedež 20 kr.; člani v sokolski opravi vstopnine prosti. Neudje si morajo preskrbeti se posebno vstopnice pri katerem odborniku ali v „Goriški tiskarni“. Na pustni torek bo „veliki ples“ v maskah in kostumih, za kateri se bodo razpošljala posebna vabila. K obilni udeležbi uljudno vabi Odbor.

„Krojaška zadruga“ v Gorici. — K tej zadrugi, o kateri smo že govorili, je pristopilo dosedaj 80 udev s 120 delci. Treba pa je vsaj 1000 deležev. Pristope vsprejema tudi naša „Goriška tiskarna“.

Naši denarni zavodi. „Goriška ljudska posojilnica“ je imela v januarju nad 151.000 gl. prometa. Kakor kaže pričetek, bo letos zopet velik napredek, kajti promet gotovo preseže poldrugi milijon. Naprej takó! Druge denarne zavode v de- li prosimo, da bi nam sporočili o vseh njih v l. 1898. Tistim zavodom, ki bodo tiskali bilanco o naši tiskarni, jo sprejme — tudi v inseratni del „Soče“ ali „Primor“ — preč. polovični pristojbini. — Priporočaj — tudi večkratno oglaševanje v „Adriatische Post“, kar bo koristilo zavodom in — gnutno tudi listu, da lože zmaga težave, ki se mu postavljajo na pot.

Tukajšnje c. kr. kmetijsko društvo vabi, kakor v preteklih letih, na naročbo, katere se lahko vdeležo društveni udje in kmetovalci naše dežele, na skupno nakupovanje a. bakrenega vitrijola (prve vrste) in b. zmletega žvepla (dvakrat rafinirano, izvanredno drobno zmleto), po naslednjih pogojih:

1. Kupna cena za bakreni vitrijol je določena na 24 gld. in 80 kr. kvintal

2. Pri naročbi bakrenega vitrijola je plačati 5 gld. varščine od vsacega kvintala ali 50 kr. od vsačih 10 kilogram.

3. Za originalne sode, držče 250 kgr., ne bo plačati embalaže; med tem ko se bodo za manjše množine vračunili žakli po različnosti množine blaga.

4. Najmanjša množina bakrenega vitrijola, katero se sme naročiti, je določena na 10 kilogram, in v množinah, katere se dajo deliti s številko 10.

5. Kupna cena zmletega žvepla v žakli po 50 kilogram, je gld. 7 kvintal, in varščina, katere se mora plačati pri naročbi znaša 1 gld. vsaki žakelj.

Na zahtevo sprejmo se naročila tudi na žveplo s prinesjo 5 od sto bakrenega vitrijola po približno 7 gold. 50 kr. kvintal.

Splošni pogoji: Zgoraj navedene kupne cene so določene za blago v društvenem magazinu v Gorici (bivši sladkornici ul. Capparecchini), toda stroške nakladovanja bodo morali plačati naročniki sami.

Naročbe se sprejemajo do konca marca 1899.

Blago se izroči v mesecu aprilu t. l. in takrat se ima izvršiti tudi dotično doplačilo.

Za naročnike, kateri bi ne prevezli bakrenega vitrijola ali žvepla v času, ki se jim naznani s posebnim listom, se bo hranilo blago v magazinu še osem dni proti nagradi 1 kr. od kvintala na dan. Po preteku te dobe se bo smatralo, da dotični naročnik note sprejeti blaga in vplačena varščina pojde v korist „zloga za naročbe“.

Opomba. Modra galca ali bakreni vitrijol ne pomaga samo proti trtni strupeni rosi ali peronospori, ampak odganja peronosporo tudi na krompirju. Ta bolezen je že več let silno zmanjšala pridelek na onem krompirju, ki se izkaza iz naše dežele, in zato priporočamo prav nujno, naj se krompir škropi z enako raztoplino, kakršno rabimo proti trtni peronospori; in sicer je priklad škropiti, kadar so rastline 20 cm. visoke, potem pa, kadar se prikaže bolezen, vsakih 15 dni.

Društvo „Solski Dom“. — (I. izkaz l. 1899. od 1. do konca januarja).

Vplačali so:	gl. kr.
Zamorec pri „Posti“ - Podbelom	144
Dr. Alojzij Franko, odvetnik v Gorici, novoletno darilo	25
Doljak Katarina, veleposelnica v Solkanu, 1 obrok ustanovne	25
Murovec Fran, dekan v Cerknem, 3. obrok ustan.	10
Gregorčič Simon, vikar v Sedlu, na račun ustan.	10
Hrast Simon iz Kanada nabral med „krokarji“ v Plavci	4
Mose Jurj daroval na dan sv. Lucije na Mostu	20
Zamorec pri Vugi na Mostu	685
„Podkuknik“ v Trstu 4. obrok ustanovne	10
Družba sv. C. in M. v Ljubljani v dar	300
Bežek Viktor, c. kr. prof. v Gorici, mesečno za zadnja dva meseca l. 1898.	2
Milnarjev Jože v Furlaniji	10
Občina Pravaša na salbo ustanov.	20
Kotarji dne 19. I. pri Petru	5
Prof. Fr. Pihol v Gorici v dar	5
Vodopivec Fran, c. kr. okr. sol-ska nadzornik in ces. svetovalec	20
Greg. Josip, zupnik v Jagercu	10
Matej Alojzij, kaplan v Tolminu	10
„Madonjubi“ v Gorici 4. obrok ustanovne	10
Po upravnistvu „Soče“, kakor izkazano v st. 2. z dne 5. jan.	3146
*) Po upravnistvu „Soče“, kakor izkazano v st. 4. z dne 13. jan.	7690
**) Po upravnistvu „Soče“, kakor izkazano v st. 6. z dne 20. jan.	5845
Po upravnistvu „Soče“, kakor izkazano v st. 8. z dne 27. jan.	1651
Valentinčič Stefan, kurst v Mirniku, 4. obrok ustanovne	20
Skupaj	70761
Po prejšnjih izkazih	22.89844½

Do konca jan. 1899. torej skupaj 23.60645½

Ker ima odbor mnogo skrbi in plačevanj za „Solski Dom“ in za vzdrževanje sol, pros, naj bi se rodoljubni pogosto spominjali „Solskega Doma“.

Odbor „Solskega Doma“.

„Pevsko društvo“ v Šturiji vabi k veselici, katero priredi s sodelovanjem tamburašev v nedeljo dne 5. februarja 1899. v društveni dvorani.

Vpored: 1. Korčnica, udarjajo tamburaši, Hr. Vogrič. — 2. „Tosrečiti jo hoti“, Volarič, možki zbor. — 3. „Venec hrv.-nar. pesni“, plem. Farkaš, udarjajo tamburaši. — 4. „Nazaj v planinski raj“, A. Nedved, me-sani zbor. — 5. „Za vasjo“, H. Vogrič s spremljev. petja, udarjajo tamburaši. — 6. „Avstriji“, J. Laharnar, možki zbor. — 7. Igra Polžejevec, komična igra v jednom dejanju. — 8. Srečkanje. Začetek veselice ob 4. uri pop. Vstopnina 20 kr., sedež 30 kr. K obilni udeležbi uljudno vabi Odbor.

(Po veselici prirede tamburaši ples; vstopnina k istemu 60 kr.)

*) Tam napačno sešeto le gl. 7190 mesto gl. 7690.

**) Tam napačno sešeto le gl. 4845 mesto gl. 5845.

Pevsko društvo „Adrija“ v Barkovljah vabi na veliko veselico s petjem, glasbo na lok, igro in plesom, katero priredi v nedeljo dne 5. februarja 1899 v veliki stekleni dvorani „Narodnega doma“ v Barkovljah. Začetek točno ob 5 1/2 uri zvečer. Ustopenina k veselici 50 stotink, sedeži prve in druge vrste 40 stotink, sedeži tretje vrste in nazaj 20 stotink. K plesu za gospode 1 krono in za gospice 40 stotink.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Dunaj 31. m. m. Poslanec dr. Rizzi je interpeloval, čemu se je ministerski predsednik grof Thun branil sprejemati proteste proti ustanovitvi hrvaškega gimnazija v Pazinu.

Poslanec Lenassi je interpeloval radi slovenske sofe v Gorici.

Poslanec Spincic je interpeloval radi rabe jezika višega delavca in okrajnega sodišča v Trstu.

Dunaj 1. Dopis ministerskega predsednika od današnjega dne predsedništva obeh zbornic državnega zbora naznanja po Najvišem ukazu, da je državni zbor odložen.

Dunaj 1. Odložene državnega zbora je presenetljivo vse kroge, tem bolj, ker so bili za danes sklicani se odskli. Grof Thun je bil danes v avdienci pred cesarjem.

Dunaj 1. Grof Thun se je udeležil danes seje izvrševalnega odbora desnice, kateremu je prijavil, da je državni zbor odložen, ter je izjavil, da si hoče ohraniti zaupanje desnice. Rečeno izvrševalni odbor bo deloval, kakor prej, kdaj da se državni zbor skliče zopet, se ne ve. Deželni zbori se skličejo baje dne 2. marca.

Dunaj 1. februarja. V sinočni seji je poslanska zbornica razpravljala o služabniških plačah. Sprejela je ves načrt, in s 120 proti 119 glasom tudi določbo, naj velja zakon i za nazaj. Odločili so Italijani, ker je poslanska zbornica storila drugaten sklep, je stvar zopet in za dolgo časa odložena z dnevnega reda.

Dunaj 1. februarja. Izvrševalni odbor desnice se je danes zbral v posvet, katerega se je udeležil tudi minister grof Thun. Izvrševalni odbor desnice se je pogladil s taktom, tako da se vsak lap, za vsak slučaj lahko skliče parlamentarna komisija desnice na Dunaj. 2. je imel izvrševalni odbor desnice zopet sejo, v kateri je prisel tudi grof Thun. Poročila pravijo, da je zadovoljen poslanec na desnici. — Na desnici ne damo nič, po želji jih ga bomo sodbili!

Dunaj 1. februarja. Vedni listi dunajski danes poročajo, da finančni minister hoče zboljšanje plač državnih slug za jedno leto začasnou urediti.

Italijani v opoziciji. — Italijani na spleh obhajajo predpust prav slovensko. Lepejši jih na primer na slovenskem Travniku v Gorici, kako narije veder za večerom kot maskare v najrazličnejših barvah. Italijanski poslanci na Dunaju so mislili tudi, da ne smejo zneostati ter so si umislili predpustno salo — opozicijo! Italijani v opoziciji — to je res nekaj klasično-predpustnega! Vedno jih je vlada tožila ter jim dajala vse, kar so hoteli, in vse to se je danes dan godil, če pa bi enkrat jim pokazel kriv prst, kakor skrbna mati strogemu razposajenku, tedaj pa prestopijo v opozicijo! Opozicija Italijanov, katerih nikoli ne uposteva resnični politikem, temveč samo političnim karikaturam, je vzburila občo srčno. Zlasti odkar je pokazala svoje pravo barto. K prvi seji jih ni bilo, no pa napovedani opoziciji, ko so mislili, da ministerski predsednik pade s svojega stola v nezvesti ter se vsa Avstrija prebese, tako da se klunajo v obliki lažni obnemi kol. — se vendar še h grof Thun prosjati za božjo voljo, naj vlada jih vendar ne zrupsti po pametu. Italijani so tički! Doma so najhujši radikalci, ki vpijejo in kriče, na Dunaju pa so kleč-plazci in binavei, da jim je ni para!

Toda vse to, — čemu izpustiti druge prazne besede — delajo snovi „latinskih“ črtelev, in vse, kar stori, to je imenitno, zgovorno inenitno, da se zabeleži v zgodovino kot poseben pojav „avite culture“, čeprav ni po svojem „barbarskem“ jeziku menunemu take in silne poave le — neumnosti in plodove politične zrelosti!...

Ogerska kriza. — Ogerska opozicija ima sedaj v rokah odgovor vlade, kakor sta se domenila baron Banffy in pl. Szell glede na zahtevane garancije. Pl. Szell posreduje kot zaupnik krone in kot zaupnik zmernege dela liberalne stranke ter ima kol tak pri opoziciji dvojno veljavo. Upati je torej, da se dovoli Banffyju tudi imendnilita za poročam. Zahtevane garancije se tičejo politične smeri bodočega kabineta in njegovega programa. Glede osebe bodočega ministerskega predsednika ne stavi opozicija nikakih zahtev. Kakor je posneti iz ogerskih listov pa ima največje nade za to mesto Szell.

Razmere na Balkanu. — Na 3. dan letošnjega marca skliče osrednji macedonski odbor shod macedoncev v Genevo. Načelnik temu odboru, Ivan Kapčev, je objavil kot pevabile na ta shod oklic na branitelje pravice, miru in človekoljubja. Lasje se človeku jeziijo, ko čita o grozovitostih, s katerimi Turki more macedonske kristijane. Ta shod ima svetu naznaniti krivice, ki se gode macedoncem, in svetu pojasniti zahteve Ma-

cedoncev. V tem pozivu odbor pravi: Rojaki! Zadnji čas je, da se dvignemo proti turskemu nasilstvu, ki ne zasluži imena napredku prijazne države, ki vzdržuje svojo moč s kršenjem pravice in človeške vesti, ki je kakor zaneteno ognjišče, ki neprenehoma stavi v nevarnost evropski mir in ki je vir vsega hudega za mnogo narodov, in to koncem 19. veka.

Bolgarska kneginja umrla. — Dne 31. pr. m. je umrla v Soliji na Bolgarskem kneginja Marija Lujiza v otroški postelji. Rojena je bila l. 1870. kot hči vojvode Roberta od Parme in vojvodinje Marije Pije od Parme. L. 1893. se je poročila z bolgarskim knezom Ferdinandom. Novorojena princesinja, ki je vzročila smrt kneginji, se zove Klementina.

Pokojna kneginja je bila pri Bolgarih radi svojega dobrega srca zelo priljubljena.

Razgled po slovanskem svetu.

Posledice protestnega shoda v Politeama Rossetti. — Kakor znano, so se dne 18. decembra, ko so italijanski protestlerji v gledališču Politeama Rossetti propadli tako sijajno, demonstracije nadaljevale na ulici pred gledališčem. O tem je policija prišla tri demonstrante, ki so se bili uprli policijskemu otekljalu Kreinerju. Ti trije so morali 30. pr. m. odgovarjati pred trz. sodiščem, ki jih je obsodilo in sicer: 18-letnega trgovskega agenta Duilija Sillama v zapor na deset dni, 19-letnega sodarja Ivana Gregoricha na tri tedne zapora in 17-letnega dijak Slena Tedeschija na 30 gld. globe. Vsi trije so iz Trsta.

„Il Mattino“ in „La Sera“ v Trstu sta prenehala izhajati. Veljala sta — kakor znano — za oficijozni glasili. Ker pa je bila izguba večja in večja, sta prenehala izhajati. Na to je tiskarna Meneghetti & Comp. v Trstu vložila proti vladni tožbo za poravnavo dolžnega zneska 57.800 gld. Vlada je poudila baje v poravnavo 25.000 gld., ali tverda je odvnila to svoto ter tirja dolg v celoti 57.800 gld.

Na podlagi tega so vprašali poslanci Dobernig in tovariši v državni zbornici dne 24. pr. m. ministerskega predsednika, če je res vse to, da je vlada stala za listom, zlasti pa, če je v istini ponudila 25.000 gld. v poravnavo, da se ne širi korupcija oficijoznega časnikarstva.

101 prošnja za hrvaški gimnazij v Pazinu je poslal poslanec Spincic na zapisnik zbornice dne 31. pr. m. Prošnje je poslalo 20 hrvaških in slovenskih mestnih občin, 47 župnih uradov in k temu je 31 proseu občanarjev iz onih občin, v katerih uprava ni v naših rokah!

Tukaj se vidi, koliko so vredni tisti naročeni svečani italijan-ki protesti!

Poziv. — Leta 1900 se otvori v Parizu veličanska svetovna razstava.

Svetovna razstava l. 1900 ima nalogo k zaključku 19. stoletja omikanemu svetu podati vse, karkoli je človeški um v zadnjem stoletju novega iznašel. Unevno je torej, da je zanimanje za to razstavo po vsem svetu občno.

Razna društva so se že ustanovila z namenom, posameznikom olajšati potovanje na razstavo, preskrbeli primerno stanovanje, vsakega vednika, zlasti onim, ki niso kos francosčini.

Brezdomstvo je tudi med našim slovenskim narodom mnogo razumnikov, ki si želijo razstavo ogledati, toda marsikdo si morda ne upa radi neznanja francosčine in drugih neprilik na tuje.

V ta namen je osnoval podpisani odbor, ki hoče uskrbeti udeležencem primerno stanovanje in vsakega vednika v Parizu in na razstavi.

Kdor bi se torej hotel udeležiti skupnega izleta Slovencev na parisko svetovno razstavo, naj se blagovoli ogleda pri podpisanege pripravitelnege odbora tajnika, g. kononiku Sušniku; denarne pošiljave pa naj se naslovijo na blagajnika g. c. kr. notarja Ivana Plantana.

V Ljubljani, dne 27. januv. 1899.

Pripraviteljni odbor za obisk pariske razstave:

Predsednik: Ivan Hribar, župan, doz. poslanec, itd. Podpredsednik: Ivan Murnik, cesarski svetnik, deželni odbornik, itd. Tajnik: Ivan Sušnik, kanonik-dekan. Blagajnik: Ivan Plantan, c. kr. notar, občinski svetnik, itd. Odbornik: dr. Valentin Krisper, odvetnik, občinski svetnik itd.

(Pogoji prihodnjie).

Narodno gospodarstvo.

Krvna uš.

Cenjenim čitateljem smo podali že dokaj opisov in pojasnil o silovitih škodljivih poljedelstva iz obširnega, mogočnega kraljevstva živalstva, in i danes hočemo v natančnejši črtici motriti navidezno nedolžno, a v svojem delovanju neizrečeno nevarno živalico, koje pojav napolnjuje slehernika z grozo in strahom, kajli povsod, kjer se vlabori in ugnjezdí, povzroča neprecenljivo škodo, in je treba istnito velikega napora, da jeklene vztrajnosti, da se ji pride do cela v okom. To je namreč ona majhna, jedva vidna, toda zbog nena- vadno hitrega širjenja nad vse nevarna so-

vrožnica sadjereje, tako zvana krvna uš. (imenovana tudi krvava uš, nemški: Blutlaus) (Schizoneura lanigera).

Kakor je marsikateremu čitatelju izvestno že znano, se ta mrčes imenuje tako le iz tega razloga, ker pušča, ako se ga stisne, krvno marogo. —

Pred vsem oglejmo si sedaj prav pozorno tega škodljivega gosta ovočnih nasadov.

Takoj spomnim, da razločujemo dve vrsti imenovanega mrčesa, namreč brezkrilno krvno uš in pa krilnato, koja se odlikuje s krepkim in urnim letanjem, in zamore biti baš radi tega, pravecata nadloga ubogemu sadjereju.

Brezkrilna krvna uš je ali rumena kot med, ali pa temnejša, ali pa rujavo-rudečkaste barve. Mrčes, ki je približno 1 1/2 mm dolg, ima na zgornjem delu trupla precej dolge, volni po lobne bele dlake, radi česar ga Nemci tudi „volnonosečo lubovo uš“ imenujejo.

Oči so prav majhne, jedva vidne, noge rumene, usta tako ustrojena, da z njimi srka, tipalnice pa so zelo kratke in svetlo-rumene.

Mrčesove gosence so rudečkasto-rumene barve, njih tipalnice pa so le pete-ročelnaste. — medtem ko so pri krvni uši sesterčelnaste — in imajo te živalice precej dolg sesalni rillek.

Kolikor se pa dostaje krilnatih živalic, bodi omenjeno, da je njih truplo blesteče črno, ter, da je le zadnji del bolj temno rujav in gosto pokrit z belo volno.

Njih oči zamoremo prav jasno razločevati in so laista uprav velike; tipalnice so daljši kot pri brezkrilnatem mrčesu, noge pa precej sibe in najrazličnejših barv, prehajajočih od svetlo-rujave v temno. Gosence krilnate krvne uši so rumene kot med, njih truplo je pokrito z volno, in posebno značilno je, da se že v tej dobi opazijo na njih prvi znaki razvijajočih se kril.

V sledečem odstavku pa bodi v kratkem razloženo in pojasnjeno življenje tega izredno velikega sovražnika sadnega drevja.

Ta nevarni škodljivec, ki se lrdno oklepa luba jablani, je zelo izbirčen, kajli on zamuje, ako mu ne primanjkuje ravno hrane, stara drevesa, in si poišče, zadibog, tudi le najboljše vrste. Ako pa primanjkuje mladim jablan, se poprime sicer tudi starejših drevce, toda le tam, kjer je razpokana skorja v koji se potem naseli. V slučaju, da sploh ne pride do te vrste ovočnih drevce, se pa zadovolji ta živalica s katerim drugim sadnim drevsom. Zasedli so jo namreč tu in tam tudi na hruskah in kulinah. Povsod pa, kjer se utabori, lahko opazimo na skorji bel, nekako strjeni znoj, ki prihaja od tega mrčesa.

Krvne uši se drže največje druge pri drugi, v nekaterih slučajih se pa nahajajo v dolgih vrstah, toda skoraj vedno le na senčnati strani. Ta škodljivce se živi le s sokom mladih drevce, in da ga zamore doseči, zarije svoj sesalni rillek, kolikor mogoče globoko v skorjo. Da drevesa pri tem zelo trpe, je prav lahko umevno, kajli vsled nedostatnih živilnih snovi oslabé, in o močnih navilih te živalice celo v kratkem zamro. Toda ne le oni beli znoj je svedok pojave krvne uši, ampak tudi drugi znak nam kaže kje ona domuje, in to je namreč krastasti izrastek, ki nastane na drevsu baš tam, kjer je ta kvarljivce zaril svoj rillek v skorjo.

Po kratkem opisu njega življenja, oziroma delovanja, naj sledi še nekoliko vrstic, razpravlajočih razvoj krvne uši.

Po zimi, o dobi uiru, najdemo jajčica, kakor tudi mrčes ki prezimuje, da začne spomladi s probujjo narave, svoje uničujoče delo. Razvit mrčes spada k skupini brezkrilnatih usij, medtem ko ivarjajo prej omenjena jajčica, zalego krilnatih živalic. Obe prezimajoči vrsti se nahajati na prav varnih mestih, in sicer opazimo lahko brezkrilnate krvne uši deloma v zemlji, v bližini drevce, deloma pa v razpoklinah drevcesne skorje, medtem ko prezimujoči od krilnatih živalic jeseni položena jajčica, deloma na tleh ob deblu, ali pa ob koreninah. Ko zbude pomladni solnčni žarki naravo k novemu življenju, se tudi brezkrilnate krvne uši zdramijo iz krepčelnega zimskega spanja in prično združene z mladim, iz jajc izlezanim zarodom krilnate generacije, svoje kvarljivo delo.

(Konec prihodnjie).

Dr. P.

Henneberg-Seide

von 45 kr. bis fl. 14.05 p. Met. — nur acht, wenn direkt ab meinen Fabriken bezogen — schwarz, weiss und farbig. — in den modernsten Geweben, Farben und Dessins. An Private porto- und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend. G. Henneberg's Seiden-Fabriken (k. u. k. Hof.) Zürich.

Fraua Wilhelma odvajajoči čaj

od Fraua Wilhelma, lekarnarja v Neunkirchenu, Nižje-Avstrijsko, se dobiva v zavojih v vseh lekarnah zavoj po gld. 1.

Kdor hoče piti čaj, ker boleha n. pr. na kostnici, revmatizmu ali sicer na kaki drugi zastareli bolezni, naj tekem osmih dnij vsaki dan en zavoj vkuha z litrom vode na pol litra, preceji vkuhani čaj in naj izpije polovico zjutraj na tešče in zvečer polovico mlačno. — Ako je bolezen trdovratna, naj se pije čaj trajno, dokler ne bo odpravljena bolest. Kar se čisto ne doseže ni s jednim celim paketom, a ko je odstranjena globoko ukoreninjena bolezen, je pa potem le začasno n. pr. v začetku širih letnih časov, porabili jeden cel zavoj, s čemer se morda še nahajajoče se bolesne tvarine odpravljajo z vodo in tudi skozi organe spodnjega telesa in se tako reši nadaljnega trpljenja. Med zdravljenjem je priporočati strogo dieto in se izogibati takim jedilom in pijacem, ki teže želodec: mastne, slane, kisle, močno dišeče jedi, kakor tudi zvižanje piva in vina ni priporočati. Med zdravljenjem se je varovali pred prehlajenjem in mokroto.

Zahvala.

Podpisani odbor si šteje v dolžnost, izreči na tem mestu iskreno zahvalo gospodu prof. A. Gvaizu za prekrasno sliko, katero je blagovolil narisati na zaveso čitalniškega odra.

Odbor slov. Čitalnice v Renčah, dne 1. februarja 1899.

Išče se učence

iz boljše družine za trgovino v Gorici. Veče mora biti poleg slovensčine tudi nemščine in tudi nekaj laščine. — Več se izve v upravnistvu.

Razpis službe.

Podpisano županstvo razpisuje službo obče. tajnika z letno plačo 400 gld.; prosilec mora biti zmožen poleg slovensčine tudi nemščine in po mogočnosti tudi kaj laščine. Zahteva se tudi spričevala dosedanjega službovanja in npravnosti. Pismene ter kolekovane ponudbe sprejema županstvo do konca februarja t. l.

Županstvo v Kanalu, dne 20. jan. 1899.

Alojzij Živic,

ključavničar

in izdelovalec

štedilnikov,

v Gorici, Rabatišče št. 3

Priporoča se

za vsakovrstna v to stroko spadajoča dela, katera izvršuje po naročilu hitro in po nizkih cenah.

Išče se

spretnega gostilničarja

k otvoritvi gostilne v Komnu.

Oddajalec bode gostilnico sam preskrbeljal z vinom ter prepuščal najemniku primeren dobiček od vsakega litra. Natančneje se poizve v našem upravnistvu.

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Podpisanec uljudno naznanja slavnemu občinstvu, da je otvoril 13. oktobra t. l.

ново zalogo pohištva, ogledal, slik itd.

v Gosposki ulici št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Priporoča se posebno novoporočencem za preskrbo vseh mobilij, kakor tudi vsega pohištva, po najnižjih cenah.

Daja se tudi na obroke, bodisi mesečne ali tedenske. Zagotavlja točno postrežbo in ukusne izdelke po naj-novejših zahtevah te stroke. — Nadejaje se obilega obiska iz mesta in dežele, belježi z odličnim spoštovanjem

Anton Breščak.

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Daje se tudi na obroke.

Daje se tudi na obroke.

Naznanilo.

Podpisana naznanjata slavnemu občinstvu da imata

veliko zalogo usnja

v Solkanu in v Črničah,

vse usnje je domači izdelek ter po jako nizkih cenah. Priporočam se svojim rojakom v mestu in na deželi za blagohotna naročila ter zagotavljam dobro in trpežno blago ter točno postrežbo.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Anton Gerbic,
v Solkanu.

Josip Kosovel,
v Črničah.

P. Drašček

trgovec z jedilnim blagom
v Štolni ulici št. 2. v Gorici

priporoča se p. n. slovenskemu občinstvu v Gorici in z dežele.

Prodaja kavino primeso iz tovarne

ARNOLD & GUTMANN z Dunaja.
Zaloga žveplenk družbe sv. Cirila in Metoda.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena trdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih svetil za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih venecov, za mrtvaške potrebe, voščeno svečo itd., vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo (S. cl.) tiskarno že na perilo. (P. cl.)

Svoji k svojim!
Priporočam veleslavnemu občinstvu v Gorici in z dežele svojo lepo urejeno

brivnico

na Travniku štev. 21, zraven Paternolljeve knjižarne in loterije.

Obiljuje točno in hitro postrežbo, se toplo priporočam udani

Anton Pucelj.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjece. — Rožni venec. — Mašne knjizice.

Mišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krojačarje, prodajalce po sejnih in tržih ter na deželi. 2 35 5

Važno za kadilce!

Najbolja in najbolj zdrava primes tobaku za pipe in svadilce je

Mörathon.

Dobiva se v zavojih po 10 in 30 kr. Zaloga za Gorico in okolico je pri trdki

E. Riessner,

v Gorici, Nunska ulica št. 3.

SAUNIG & DEKLEVA

V Gorici — Nunska ulica 14-16 — V Gorici

Prodajalnica

in
edina mehanična
popravljalnica
šivalnih strojev.

Brez konkurence! V zalogi se nahaja nad 100 šivalnih strojev n. pr. za čevljarje, krojače in šivilje. Vsi stroji za šivilje se vdobé od gid. 32 naprej.

V zalogi imata tudi dvokolesa, puške in samokrese.

Kuštrin Anton

trgovec

z jedilnim blagom

Gospodarska ulica št. 23.

Priporoča svojo zalogo jestvin in kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, navadnega in najfineje vrste „Luka“.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 kg. naprej.

Obiljuje točno in hitro postrežbo.

Moj samoučni
C. kr.
privileg.

vsakemu
razumljivi
kroji

Martin Poveraj

v Gorici na Travniku št. 22. I. nadstropje. Edina slov. zaloga dežnikov, solčnikov in rokovic za dame, gospe in uradnike.

Bogata zaloga vsakovrstnega blaga, goiovih oblek, perila, vseh priprav za obleke vsakega stanu. — Blago se prodaja tudi na meter prav po nizki ceni

in sicer le v prvem nadstropju

Frak obleka od 24 f. naprej

Salon 12 „ „

Poveršnjek ali Suknja 12 „ „

Sako obleka za vsakega novca 10 „ „

Dežni plašč ali Havelok 750 „ „

Hlače 250 „ „

od te cene naprej zagotovem da bode vsak-ter zadovoljen toliko za robo kot za delo.

Sprejemajo se naročila za izdelovanje oblek tudi za dame fineje vrste po najnovejšemu kroju in modi.

Odlikovana tovarna

in velika

zaloga vsakovrstnega pohištva

Ivan Doljak

v Solkanu pri Gorici, nasproti gostilne Mozetiča (Droč).

Prevzema vsako naročilo v mizarški ali strugarski stroki od priprostega do najličnejšega izdelka.

Izdeluje točno in po najnižjih cenah,

da se ne boji nikake konkurence.

BOGATO
preskrbljena zaloga
obkladkov (remeša)

v najrazličnejših
vrstah.

Kulturna postrežba.

ZALOGA
vseh, k mizarški
in
strugarski stroki
spadajočih potrebščin.

Krojaški mojster

Franc Čufer v Gorici

ulica Sv. Antona št. 1.

Izdeluje vsakovrstne obleke za moške

po meri, bodisi fine ali priproste.

Priporoča se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa častiti duhovščini, učiteljem in učencem ljudskih in srednjih šol ter ostalemu občinstvu za obila naročila.

Prva slovenska trgovina z železjem

v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbe)

pred nadškofijo št. 5.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene ploščevine, orodja za razne obrti in pohišnega, štedilna ognjišča, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzemata vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolico

izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gosp. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga

najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn.

Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.

Dobi
se
povsod

Kalodont

pripoznano
najbolje sred-
stvo za čišče-
nje zob.

Umetno gnojilo „Kopros“

pripravljeno od Jak. Henrika Huber, kemika v Trstu.

Zaloga in prodaja

pri

Ernestu Stecker & Comp. v Gorici, Židovska ulica št. 1.

Na zahtevanje se pošiljajo programi zastoj.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

Iz Richterjeve lekarne v Pragi

pripoznano kot izvrstno bol ublažujoče mazilo; za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gld. se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko „Sidor“ namreč iz RICHTERJEVE lekarne in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je prevlečena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“ v PRAGI.

Tovarna tamburic

J. Stjepušin

SISAK

(Hrvatska)

Na zahtevo pošilja vsakomur brezplačno brošuro o glasbeni umetnosti.

Wertheimer
Triplex je v rabi tudi v cesarskem dvoru.

Šivalni stroj na stojalu, ki se gonil z noge; znižana cena gld. 35 50

Wertheimovi šivalni stroji.

Priznani najodličnejši stroj za družine in obrti, ki šiva brez rotopota, ter ma vsa zložitljiva novogoj dela. Zahtevajte cenike in vzorce za šivanje!

30 dnevni čas za poskušnjo. 5 letno pismeno jamčenje. — Vsaki stroj, o katerem se v času poskušnje ne pokaže, da je izvrsten, vzamem nazaj na svoje stroške brez ovir. Samo direktno obdobjanje z oblinstvom brez zastopnikov, zato je prodaja za polovico cenejša od cen, ki so drugod obdajane za prve fabrikate.

Poznate že Wertheimer-Triplex (Nov patent)?

Sühmasehnen Versand-Haus

STRAUSS

Wien, IV. Margarethenstrasse 12.

Moja gospa je jako zadovoljna z Wertheimovim šivalnim strojem, kateri je dobila od Vas. Lahko tok, brez rotopota, lepo delo, jednako, če se šiva močnejše ali slabše blago, vse to je vredno obdobjanja. Originalni Singerjev stroj mojega soseda, ki je stal na obroke gld. 85,— ni prav nič boljši. — Z najboljšo zalogo in s spoštovanjem

Ferdinand Deuz, gozd. uradnik.

Vares (Bosna) 27. sept. 1898.